

видно, що змінюється форма і звучання названь, але зміст повністю зберігається, він як би копіюється під кальку. Рядність географічних названь закладається в положенні якого-то одного з них в ряду себе подібних. Вони утворюють звичайно топонімічні пари, що характеризують різні ознаки об'єктів номінації (великий і малий, верхній і нижній, північний і південний, солоний і прісний і др.).

Переосмислення, або народна етимологія, утворюється по фонетичній близькості, коли незрозуміле ім'я отримує нове, повністю зрозуміле значення, нічого загального не маюче до змісту оригіналу [3]. Нерідко топонімічні переосмислення утворюються легендарними об'ясненнями, малоімовірними, але завжди цікавими. Тому народна етимологія (іноді її ще називають ложною) представляє собою народне творчість і не можна завжди повністю покладатися на інформаційну здатність географічного названь, якщо воно старіше, пережило століття.

Серед топонімів зустрічаються такі, що виникли:

– *от полезных ископаемых*: Хромтау, Теміртау, Жезказган відображають локалізацію хромитового, залізного, мідного родовищ;

– *от исторических личностей*, відомі діячі науки, культури: Сатпаев;

– *от личных имён, фамилий*: пос. Смирново, Андреевка, Викторівка і др.;

– *от имени племён и народов*: Каспійське море; – *от имени святых, от религиозных праздников*: г. Петропавловск;

– *от исторических событий*: Целиноград, Панфілов, Красноармійськ;

– *от названий растений*: Бидайк – пирей, Борки – сосновий ліс;

– *от названий животных*: г. Щучинськ, Торгай (воробей), Айдарлы (лев);

– *от слов-метафор*: Кусмурун – букв. північний ліс;

– *от близлежащих водоёмов*: г. Аральськ, г. Ішим [5, 6].

Висновки. Географічні названь мають культурну і наукову цінність. Вони також використовуються для рішення багатьох практичних, соціальних і економічних завдань: в картографічному виробництві, в адміністративній практиці, в роботі служб транспорту, швидкої допомоги, зв'язі, міліції, в засобах масової інформації, в видавничій справі, в бюро записів актів громадянського стану [2]. Географічні названь будь-якого регіону складають сукупність різноманітних різноякісних названь, а тому повинні ретельно досліджуватися.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Н.В. Івлева

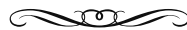
Література:

1. Поспелов Е.М. Туристу о географічних названь. – М.: Профиздат, 1988. – 192 с.
2. Суперанська А.В. Що таке топоніміка. – М.: Мисль, 1985. – С. 32–40.
3. Мурзаев Э.М. Географія в названь. – М.: Наука, 1979. – С. 142–145.
4. Конкашпаев Г.К. Словарь казахських географічних названь. – Алма-Ата: АН КазССР, 1963. – 185 с.
5. Койчубаев Е. Краткий толковий словарь топонімів Казахстану. – Алма-Ата: Наука, 1974. – 275 с.
6. Водопьянова С.Г. Топоніміка Казахстану. – Петропавловськ, 2006. – С. 21-50.

УДК 528.94

А.В. Іщук, Е.Л. Бондаренко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ЗОБРАЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНИХ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ НА ПОЛЬСЬКИХ ЗАГАЛЬНОГЕОГРАФІЧНИХ КАРТАХ ПЕРІОДУ 1919–1939 РОКІВ

Проведено аналіз зразків польських картографічних творів 1919-1939 рр., де зображена територія сучасних західноукраїнських земель. Вивчено напрями діяльності польської картографо-геодезичної служби у міжвоєнний період. Охарактеризовано та визначено особливості у зображенні основних елементів змісту загальногеографічних карт для усього масштабного ряду.

Ключові слова: картографування, загальногеографічні карти, елементи змісту, масштабний ряд, напрями діяльності.

A. Ishchuk, E. Bondarenko

FEATURES OF CURRENT WESTERN UKRAINIAN LAND TERRITORIES' IMAGES ON POLISH GENERAL GEOGRAPHICAL MAPS OF THE PERIOD 1919-1939

The samples of Polish cartographic works of 1919-1939 which depict the current Western Ukrainian territories have been analyzed. The areas of Polish Cartography and Geodetic Service's activities in the interwar period have been explored. The features of main elements' images on general geographical maps for the entire scale ranges have been described and defined.

Keywords: mapping, general geographical maps, contents' elements, scale range, areas of activities.

А.В. Ищук, Э.Л. Бондаренко

ОСОБЕННОСТИ ИЗОБРАЖЕНИЯ ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННЫХ ЗАПАДНОУКРАИНСКИХ ЗЕМЕЛЬ НА ПОЛЬСКИХ ОБЩЕГЕОГРАФИЧЕСКИХ КАРТАХ ПЕРИОДА 1919–1939 ГОДОВ

Проведен анализ образцов польских картографических произведений 1919-1939 гг., где изображена территория современных западноукраинских земель. Изучены направления деятельности польской картографо-геодезической службы в межвоенный период. Охарактеризованы и определены особенности в изображении основных элементов содержания общегеографических карт для всего масштабного ряда.

Ключевые слова: картографирование, общегеографические карты, элементы содержания, масштабный ряд, направления деятельности.

Вступ. Діяльність польської картографо-геодезичної служби, що асоціювалась з роботами Військово-географічного інституту (ВІГ) у період між Першою та Другою світовими війнами (1919-1939 рр.) і була спрямована на створення загальногеографічних карт, характеризувалась трьома напрямками.

Перший напрям пов'язаний із перевиданням існуючих загальногеографічних карт (роботи здійснювались з 1919 до середини 1920-х рр.); другий – з оновленням змісту існуючих у той час загальногеографічних карт (друга половина 1920-х – початок 1930-х рр.); третій – зі створенням нових оригінальних картографічних творів на основі проведення топографічної зйомки (початок 1930-х рр. – 1939 р.).

Такі карти створювались у різних масштабах, які сформували єдиний на той час масштабний ряд: 1:1 000 000, 1:750 000, 1:300 000, 1:100 000, 1:25 000 та відповідні групи карт: оглядові (1:1 000 000, 1:750 000), оперативні (1:300 000), тактичні (1:100 000), детальні (1:25 000). Ці групи в сучасному розумінні визначаються топографічними (тактичні й детальні у масштабах 1:100 000 і більше) та оглядово-топографічними (оперативні й оглядові 1:200 000 – 1:1 000 000) картами. Згідно з класифікацією загальногеографічних карт, що існує у військовій топографії, карти масштабів 1:1 000 000 – 1:500 000 віднесені до дрібномасштабних, 1:200 000 – 1:100 000 – до середньомасштабних, 1:50 000 – 1:25 000 – до великомасштабних. Цю класифікацію можна застосувати і для польських загальногеографічних карт міжвоєнного періоду з деяким уточненням масштабів: для дрібномасштабних: від 1:1 000 000 до 1:300 000 включно; для середньомасштабних: 1:200 000 – 1:100 000; для великомасштабних: 1:50 000 – 1:10 000.

Аналіз останніх досягнень і публікацій. Вивчення окремих питань загальногеографічного картографування західноукраїнських територій у період між Першою та Другою світовими війнами висвітлено у друкованих та електронних роботах різних авторів, і одержані результати в контексті даного дослідження виглядають, відповідно, розпорошеними. Так, Р.І. Сосса подає бібліографію хоча й неповну, але таку, що має джерелознавче значення і дозволяє оцінити внесок вітчизняних та зарубіжних учених у вивчення історії карто-

графування території України [5]. Елементом змісту загальногеографічних карт, виданих у міжвоєнний період, приділено уваги недостатньо. В окремому невеличкому розділі роботи [6], присвяченому топографічному картографуванню західноукраїнських земель у досліджуваній період, здійснено загальний огляд виданих карт. Звичайно, вказані публікації, маючи важливе наукове і практичне значення для розвитку української картографії, не дозволяють, на жаль, комплексно і ґрунтовно вивчити особливості змісту польських загальногеографічних карт досліджуваного періоду стосовно західноукраїнських земель. Окремі питання щодо характеристики змісту загальногеографічних карт висвітлено в електронних джерелах [1, 3, 4], які необхідно систематизувати для виявлення його особливостей на вказаних картографічних творах.

Метою статті є висвітлення результатів дослідження змістового наповнення польських загальногеографічних карт періоду 1919–1939 рр. стосовно території сучасних західноукраїнських земель, що проводився вперше та дозволив указати на особливості користування такими картографічними творами. У дослідженні виконувались такі задачі: виявлявся перелік основних елементів змісту у зображенні західноукраїнських земель на польських загальногеографічних картах міжвоєнного періоду відповідно до масштабу; характеризувалися основні складові змісту вказаних груп картографічних творів; визначалися особливості у зображенні елементів змісту загальногеографічних карт різних масштабів відповідно до напрямів роботи польської картографо-геодезичної служби.

Виклад основного матеріалу. Загальногеографічні карти – це вид картографічних творів, що відображає сукупність елементів місцевості та має універсальне багатопільове призначення при вивченні території, орієнтуванні на ній, вирішенні різноманітних науково-прикладних задач [2]. Їх зміст у цілому характеризується представленням за допомогою типових умовних знаків усіх елементів, видимих на місцевості, показу яких приділяється однакова увага. До елементів змісту карт, що видавались відповідно до напрямів діяльності ВІГ, включено: опорні пункти; рельєф; гідрографічні об'єкти; населені пункти; шляхи сполучення;

промислові та сільськогосподарські об'єкти; рослинність і ґрунти; кордони, границі та межі. На дрібномасштабних загальногеографічних картах ВІГ окремі з приведених елементів (наприклад, рослинність і ґрунти на карті масштабу 1:750 000 видання 1926 р. та картах дрібніших масштабів) логічно не показано.

Опорними є пункти геодезичної мережі (за їх видом — пункти триангуляції, полігонометрії, астрономічні, нівелірні; класом точності - державні, місцевого значення, знімальні мережі; способом закріплення — репери ґрунтові, настінні, тимчасові тощо), які постійно закріплені на місцевості та служать основою для проведення точних вимірювань на місцевості та карті. На карту вони нанесені з максимально можливою точністю. Опорні пункти зображені позамасштабними умовними знаками, біля яких подані значення абсолютної висоти центрів пунктів.

Способи картографічного зображення *рельєфу*, що їх застосовано на загальногеографічних картах ВІГ, дозволяють показувати як природні, так і штучні його форми. Основним способом зображення рельєфу є спосіб горизонталей, який доповнюється та вдало співіснує зі способом висотних відміток (на всіх зразках карт усього масштабного ряду). На дрібномасштабних загальногеографічних картах ВІГ застосовувався гіпсометричний та комбінований спосіб (відмивка на фоні гіпсометрії). Серед інших — спосіб умовних знаків, схожих на тіньові штрихи (для загальногеографічних карт масштабу 1:750 000).

Горизонталь представляється як слід перерізу рельєфу рівневими поверхнями, що паралельні між собою. Задана відстань між сусідніми січними поверхнями традиційно називається висотою перерізу рельєфу. Для передавання закономірностей зміни форм рельєфу, значення цієї величини логічно має бути постійним для карт одного масштабу та типу рельєфу, але встановлено, що для картографічних творів досліджуваного періоду даний показник залежить від напряму діяльності ВІГ, пов'язаного з періодом видання карт та вихідним картографічним матеріалом для їх створення.

Горизонталі, проведені відповідно до встановленої висоти перерізу, є основними, або суцільними, тому що вони віддруковані суцільною лінією. Позначки висот основних горизонталей завжди кратні висоті перерізу. У тих випадках, коли важливі подробиці рельєфу не відтворюються основними горизонталями, подають половинні (напівгоризонталі) на відстані, що дорівнює половині основної висоти перерізу, а також допоміжні горизонталі на висоті перерізу, яка дозволяє показати характерні особливості рельєфу місцевості та досить часто дорівнює чверті основного перерізу (може також бути вибрана довільна висота перерізу рельєфу). Як правило, половинні та допоміжні горизонталі подано на картах пунктирними лініями з різною довжиною штрихів. Для спрощення відліку і визначення позначок горизонталей деякі з них потовщуються. Аналіз окремих зразків картографічних творів ВІГ показав, що у порівнянні із сучасними встановленими стандартними значеннями висоти перерізу для вітчизняних карт

[7] на польських загальногеографічних картах застосовувались інші величини. Так, на картах масштабу 1:10 000 першого періоду випуску (1925—1926 рр.), висота перерізу рельєфу складає 2 м, при цьому кожна п'ята горизонталь є потовщеною.

Кarti масштабу 1:25 000 видавались і перевидавались у чорно-білому та кольоровому варіантах. На чорно-білому перевидаванні 1929 р. основні потовщені горизонталі подано через 17, основні — через 8,5, напівгоризонталі — через 4,25, четвeртинні — через 2,13 м з винесеними підписами на внутрішні рамки. Чорно-біле видання 1930 р. має висоту перерізу 5 і 10 м залежно від типу рельєфу. Потовщені горизонталі проведені через 20 м, на аналогічному виданні 1934 р. суцільні горизонталі — через 10, потовщені — через 20 м. Кольоровий варіант карт масштабу 1:25 000 1936 р. має висоту перерізу рельєфу 5 м для основних горизонталей, потовщеними є традиційно кожна п'ята, половинні — 2,5 м. Кarti масштабу 1:50 000 1935 р. створені з висотою перерізу рельєфу для основних горизонталей — 5 м.

Кольорові перевидавання загальногеографічних карт ВІГ масштабу 1:100 000 (1925 р.) на основі старовинних російських карт мають такі значення висоти перерізу рельєфу з винесенням підписів числових значень горизонталей на внутрішні рамки: для потовщених горизонталей — 17, основних — 8,5, напівгоризонталей — 4,25, допоміжних — 2,13 м. Кarti 1925 р., створені на основі карт метричних масштабів, мають зображення суцільних горизонталей через 10, а потовщених — через 20 м. Загальногеографічні карти 1933 і 1934 рр. створювались на основі опрацювання карт масштабів 1:21 000 та 1:25 000. Цікавим є поєднання на одному аркуші різних значень висоти перерізу рельєфу (схема розподілу аркуша на зони з різними значеннями висоти перерізу подана під південною рамкою) залежно від масштабу вихідного картографічного матеріалу. Це відповідно 17 для основних потовщених горизонталей, 8,5 — суцільних, 4,25 - напівгоризонталей, 2,13 м — четвeртинних та 5 м (на основі масштабу 1:25000). На загальногеографічних картах 1937 р. при висоті перерізу 20 м застосовано відмивку при північно-західному освітленні. Зустрічаються чорно-білі видання карт ВІГ 1934 р., на яких рельєф подається способом тіньових штрихів.

На загальногеографічних картах масштабу 1:300 000 (1928 р.) зустрічаються значення висоти перерізу 20 — для основних, 100 — потовщених, 10 м — напівгоризонталей (за накресленням як сучасні допоміжні). На іншому виданні зазначеного року застосовано, крім аналогічних числових значень висоти перерізу рельєфу, зображення потовщених напівгоризонталей, проведених через 50 м. На виданнях 1925 р. рельєф показано способом штрихів. Для карт ВІГ масштабу 1:500 000 1937 р. для рівнинних територій основні горизонталі проведені через 20, для гірських територій — 100 м. На картах 1939 р. застосовано гіпсометричний спосіб з висотою перерізу 100 та уточненими основними суцільними горизонталями, проведеними через 50 м у межах певної градації. На загальногеографічних картах масштабу 1:1 000 000 (1934 р., видання А) застосовано відмивку на фоні гіпсометричного способу (у сучасному розумінні — це комбінований спосіб зображення рельєфу) зі змінною висотою

перерізу: 50 м для низовин, 100 м для височин, 200 – 500 м для гірських територій.

На майже всіх проаналізованих зразках карт рисунок горизонталей супроводжується показниками схилу (бергштрихами) у вигляді коротких перпендикулярних до горизонталей рисочок, вільний кінець яких направлено у бік зниження схилу. Для підвищення наочності карт горизонталі та інші умовні знаки природних форм рельєфу на кольорових виданнях надруковано коричневим кольором. Штучні форми рельєфу зображено чорним кольором.

З *гідрографічних об'єктів* на картах західноукраїнських земель міжвоєнного періоду зображено річки, струмки, озера, ставки та інші водойми. Залежно від розмірів і масштабу карти, ці об'єкти зображено площинними та/або лінійними знаками з доповненням літерних і цифрових позначень. Вивчення гідрографічних об'єктів полегшується тим, що їх на кольорових виданнях виділяють кольором: синім – берегові лінії, блакитним – водні простори. Річки, елементи річкової сітки зображені синьою лінією, якщо ширина їх не відображається у масштабі карти. Графічне зображення супроводжується відомостями про ширину, глибину, швидкість і напрямком течії. Як правило, на картах показано всі озера, ставки й інші водойми, що виражені в масштабі карти з характеристикою якості води. Берегова лінія відповідає найнижчому рівню води під час межені - у період, коли живлення водойм здійснюється майже виключно за рахунок підземних джерел.

З об'єктами гідрографії тісно пов'язані різні гідротехнічні споруди та об'єкти водного транспорту: мости і переправи, греблі, пристані, причали тощо. На великомасштабних картах подано водопроводи й інші об'єкти водопостачання. Колодязі, як правило, наносять тільки за межами населених пунктів. Графічний знак колодязя доповнюється позначенням якості води, глибини та інших особливостей. Окремим знаком виділяють артезіанські колодязі. Шрифтові особливості назв гідрографічних об'єктів підкреслюють їх вид, розмір, транспортне значення.

Населені пункти як показник ступеня освоєння людиною певної території, її економічного розвитку та воєнного значення району є найважливішими елементами змісту загальногеографічної карти. Зі зменшенням масштабу вони зображуються площинними та позамасштабними умовними знаками, що доповнюються власними назвами, пояснювальними написами і числовими показниками. З різною повнотою, що зумовлена масштабом, на картах показано планування населених пунктів та їхню структуру. Зміною шрифту назв і розміром літер зображено: тип поселення (міста, села), людність (кількість жителів), адміністративний статус. Особливими засобами серед масової забудови виділено окремі споруди, промислові об'єкти, вокзали, пункти зв'язку, інші об'єкти, наявність яких відображає певною мірою економічне і транспортне значення населеного пункту. Найважливіші з них збережені й на картах дрібних масштабів.

До *шляхів сполучення* належать залізниці, шосейні, ґрунтові дороги, стежки тощо. На картах ВІГ відображено розміщення, густоту, клас, упорядкованість проїзної частини доріг. Це дає змогу отримувати дані про пропускну здатність доріг, вантажопідйомність, сезонні зміни умов пересування та інші особливості. Зображення доріг супроводжується показом придорожніх споруд. Шляхи сполучення показані лінійними умовними знаками у вигляді однієї або кількох ліній, що доповнені цифровими чи літерними пояснювальними позначеннями. Відомо, що ширина умовних знаків доріг, як правило, більша за дійсну, тому точне місце їх розташування збігається з осью лінії знака. Придорожні споруди показують плановими обрисами або позамасштабними умовними знаками з пояснювальними підписами.

Залізниці на картах характеризують за кількістю колій, станом (можливістю експлуатації). Уздовж залізниць дають зображення станцій, роз'їздів, платформ та інших споруд, а також насипи і виїмки (біля них вказують відносну висоту або глибину), мости (із зазначенням технічних даних (довжини й ширини, вантажопідйомності, матеріалу покриття), тунелі тощо. Шосейні дороги класифікують залежно від технічної досконалості. На картах указується вид штучного покриття. Ґрунтові дороги і стежки подаються з характеристикою ступеня прохідності.

На картах ВІГ (відповідно до масштабу) зображено такі *промислові об'єкти*: фабрики, заводи, шахти, штольні, відкриті розробки корисних копалин, рудники й копальні, вітряні двигуни, млини та ін. З ними тісно пов'язані об'єкти зв'язку; радіостанції, радіоцогли, лінії зв'язку тощо. Вказані об'єкти зображуються в основному позамасштабними знаками визначеної форми та розміру, які доповнюються пояснювальними написами, що характеризують вид промислового виробництва, родовищ корисних копалин. До *сільськогосподарських об'єктів*, що зображені на картах ВІГ, відносять пасіки, загоны для худоби, межові знаки тощо.

Рослинність і ґрунти є елементами місцевості, від яких значною мірою залежить її господарське використання, можливість вільного пересування нею, умови видимості (огляду місцевості). Ураховано поділ рослинності на природну (деревну, чагарникову, трав'яну, мохову, лишайникову) і культурну (парки, сади, ягідники, виноградники, різні плантації). Деревна рослинність класифікується залежно від порід дерев, висоти деревостану. На зайнятих лісом ділянках позначаються переважна порода, середня висота й товщина дерев, відстань між ними. На великих масивах показують просіки. Чагарники характеризують за породою та іншими ознаками. Трав'яну рослинність передають на тих ділянках, де вона є основною характеристикою місцевості або її ландшафтних особливостей (лучна, степова, мохова та ін.).

При зображенні *ґрунтів* виділяють ділянки з різко відмінними поверхнями: тверді, ділянки з мікроформами, що зумовлені особливостями рослинності та ґрунту. Окрему групу становлять болота, що пов'язано з особливостями їх утворення.

Характеристика цих елементів місцевості відображує ступінь її прохідності. Істотною особливістю рослинності та ґрунтів є, як правило, їх значна просторова протяжність. Тому на картах для них використано площинні та заповнювальні умовні знаки, якими можуть бути різні графічні елементи (точкові, лінійні та ін.), а також кольорові відміни: зелений колір — для лісів, світло-зелений — для культурних насаджень, синій — для боліт, чорний — для ґрунтів.

На картах ВІГ показано *державні кордони, границі адміністративних одиниць*. На великомасштабних картах є також межі різних землекористувачів і огорожі. Останні зображують із характеристикою конструктивних особливостей та матеріалу споруди. Об'єкти цієї групи передаються на картах лінійними знаками певного рисунка, які різняться складовими елементами (крапки, риси, їх поєднання) та розмірами (довжина, товщина).

Висновки та перспективи подальших досліджень. При вивченні питань змістового

навантаження польських загальногеографічних карт міжвоєнного періоду стосовно західноукраїнських земель встановлено, що до таких творів, які видавались відповідно до напрямів діяльності ВІГ, включено традиційні елементи змісту: опорні пункти; рельєф; гідрографічні об'єкти; населені пункти; шляхи сполучення; промислові та сільськогосподарські об'єкти; рослинність і ґрунти; кордони, границі та межі. Зі зменшенням масштабу змінюється докладність відображення елементів змісту, що логічно пов'язано з процесом картографічної генералізації.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення особливостей оформлення загальногеографічних карт ВІГ міжвоєнного періоду, на яких зображена територія сучасних західноукраїнських земель.

Рецензент – кандидат географічних наук,
доцент Т.В. Дудун

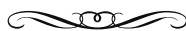
Література:

1. Архів карт Військового Інституту Географічного, виданих у 1919 – 1939 рр.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://maruwig.org>
2. Берлянт А.М. Картографія: учебник [Текст] / А.М. Берлянт. – М.: Аспект-Пресс, 2002. – 336 с.
3. Електронна колекція карт: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.maps4u.lt/ru/maps.php?cat=48>
4. Загальногеографічні карти Польщі масштабу 1:100 000: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=WIG100>.
5. Сосса Р.І. Історія картографування території України [Текст] / Р.І. Сосса. – К.: Либідь, 2007. – 334 с.
6. Сосса Р.І. Картографування території України [Текст] / Р.І. Сосса. – К.: Наук. думка, 2005. – 290 с.
7. Топографія з основами геодезії [Текст] / А.П. Божок, В.Д. Барановський, В.В. Білоус [та ін.]. – К.: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2009. – 304 с.

УДК 911.3 (477.54)

В.Г. Клименко, Г.Г. Журавель

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ВИВЧЕННЯ ГІДРОЛОГІЧНОГО РЕЖИМУ РІЧОК УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ УДА)

Розглядається формування знань у студентів-географів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна про гідрологічний режим річок України (на прикладі річки Уда): норму стоку, внутрішньорічний розподіл стоку, лімітуючі періоди та сезони.

Ключові слова: стік, норма стоку (або середній багаторічний стік), внутрішньорічний розподіл стоку, характеристики стоку.

V. Klymenko, A. Zhuravel'

STUDY OF THE HYDROLOGICAL REGIME OF RIVERS IN UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF THE RIVER UDA)

Formation of knowledge on the hydrological regime of rivers in Ukraine (on the example of the river Uda): normal flow, inland annual flow distribution, limiting periods and seasons in students-geographers at V.N. Karazin Kharkiv national university has been examined.

Keywords: flow, flow rate (or the average long-term flow), inland annual flow distribution, flow characteristics.